

XALQARO OZIQ-OVQAT VA QISHLOQ XO'JALIGI TASHKILOTI FAO VA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING O'ZARO XALQARO HUQUQIY HAMKORLIK ISTIQBOLLARI

Xodjayeva Aziza Bahtiyarovna

*O'zbekiston kasaba uyushmalari federatsiyasi qoshidagi
Mehnat va ijtimoiy munosabatlar akademiyasi v.b.dotsenti
yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toshkent davlat yuridik universiteti mustaqil izlanuvchisi
azihodje@gmail.com*

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada BMTning Xalqaro oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti (FAO)ning O'zbekiston mintaqasi uchun oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga qo'shgan hissasi chuqur tahlil qilinadi. Maqolada mintaqaviy tashabbuslar, iqlim o'zgarishiga moslashuv, qishloq xo'jaligining barqaror rivojlanishi hamda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish kabi asosiy mavzular yoritiladi. Shuningdek, FAO tomonidan ishlab chiqilgan normativ hujjatlar va tavsiyalarning O'zbekistonning xalqaro oziq-ovqat xavfsizligi doirasidagi ishtirokini kuchaytirishga xizmat qiluvchi, xalqaro huquq tamoyillariga asoslangan holda xalqaro hamkorlikning istiqbolli strategik yo'nalishlar ham tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: BMT, Xalqaro oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti (FAO), Jahon oziq-ovqat jamg'armasi dasturi (WFP), Samarqand Iqlim Forumi, Barqaror rivojlanish maqsadlari, Genetik modifikatsiyalangan organizm (GMO), oziq-ovqat havfsizligi tushunchasi, inklyuziv qishloq xo'jaligi tushunchalari.

Jahonda global miqyosda oziq ovqat xavfsizligi va oziq-ovqatga bo'lgan huquq masalalari eng dolzarb muammo maqomini olmoqda. Bugungi kunga kelib dunyo bo'ylab aholi soni keskin oshib ketishi va ushbu jarayon davomiy ekanligi, dunyo bozorlarida oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi mahsulotlariga bo'lgan talabning demografik oshib ketishiga olib kelmoqda.

Dunyoning turli hududlarida oziq-ovqat tanqisligi yoki iqlimning keskin o'zgarishi natijasida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish masalsida yuzaga kelgan muammolar natijasida ushbu sohaning ahamiyati oshib bormoqda.

Ma'lumki, 2022 yilning 16 sentyabrida O'zbekiston Respublikasi prezidenti Shavkat Mirziyoyev Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlar rahbarlari sammitidagi nutqi davomida bir qator tashabbuslarni ilgari surdi. Ushbu Sammitda yangi iqtisodiy muloqotini boshlashni, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning umumiy tamoyillari va yondashuvlarini ishlab chiqish kerakligini taklif qildi.

Shuningdek, davlat rahbarimizning, "Yana bir muhim masalaga e'tiboringizni qaratmoqchiman. Shuni tan olish kerakki, mamlakatlarimiz qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat mahsulotlarining yirik ishlab chiqaruvchilari, eksport va import qiluvchilari bo'lishiga

qaramasdan, SHHT maydonchasida oziq-ovqat xavfsizligi masalalari bo'yicha hali jiddiy hamjihatlikni yo'lga qo'ya olmadik. Davlatlarimiz salohiyati ichki bozorlarni boshqoli ekinlar, chorvachilik va meva-sabzavot mahsulotlari, asosiy oziq-ovqat turlari hamda zarur o'g'itlar bilan muntazam ta'minlash imkonini beradi. Bundan tashqari, biz ushbu muammoni global darajada hal qilishga hissa qo'shishimiz kerak", — deb keltirgan fikrlari hozirgi kunning dolzarb masalalaridan biri ekanligi barchamizga ma'lum.

Bundan tashqari, yuqori sifatli va arzon oziq-ovqat mahsulotlarini yetkazib berish uchun samarali logistika, "yashil" va ekspress-yo'laklarni tashkil etishga jiddiy e'tibor qaratish lozimligi ta'kidlandi.

Prezidentimiz tomonidan kelgusi yili oziq-ovqat xavfsizligi bo'yicha xalqaro konferensiya o'tkazish taklif etilganligi ham aynan bugungi pandemiya davrida muhim ekanligini yana bir isboti ekanligini ko'rishimiz mumkin. **"Biz birgalikda mintaqaviy va global xavfsizlikni ta'minlash yo'lida tashkilotni yangi marralarga olib chiqishga qodirmiz"**⁴⁵ deb ta'kidlagan takliflari ham bejizga emas.

Budan tashqari O'zbekistonning BMT Bosh kotibi 2021 yilning kuzida Barqaror Rivojlanish Maqsadlariga erishish bo'yicha o'n yillik harakatlar doirasida oziq-ovqat tizimlari bo'yicha navbatdagi sammiti bo'lib o'tgan sammiti ham aynan bizning mamlakat bilan bo'layotgan xalqaro hamkorliklarning doimiy ekanligini ko'rsatib turibti. Sammitning maqsadi sa'y-harakatlarni o'zaro birlashtirish va ochlikka barham berish, yanada inklyuziv va barqaror oziq-ovqat tizimlarini yaratish ishlarini jadallashtirishdan iborat bo'lib, quydagi maqsadlarni qamrab olgan:

- to'yimli oziq-ovqat mahsulotlariga ega bo'lish imkoniyatini ta'minlash,
- ishlab chiqarish va iste'molning barqaror modellariga o'tish,

-tabiiy resurslardan ehtiyotkorlik bilan foydalanish hamda qishloq xo'jaligining inqiroz va zarbalarga chidamliligini oshirish maqsadlari muhokama etilgan bo'lib, O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi vazirining maslahatchisi, shuningdek, BMTning Oziq-ovqat tizimlari bo'yicha sammiti arafasida milliy muloqotlarning tashkilotchisi bo'lgan Alisher Shukurov tadbirda O'zbekiston tomonidan ishtirok etib. U o'z nutqida quyidagilarni ta'kidladi: "O'zbekistonda o'tkazilgan milliy muloqotlar, shu jumladan, viloyatlarda o'tkazilgan submilliy muloqotlar munozaralar, hamkorlik, konsensus yaratish va umumiy majburiyatlarni bajarish uchun imkoniyatlar yaratganligi haqida, shuningdek, O'zbekiston SHHT va FAO a'zolari bilan o'z tajribasini o'rtoqlashishga tayyorligini ma'lum qilishini ham o'z ishtiroki davomida ma'lum qilganligi ham O'zbekistonning jahon arenasida oziq-ovqat xavfsizligi va qishloq xo'jaligi sohasida xalqaro hamkorlik munosabatlariga tayyor ekanligini ko'rishimiz mumkin.

FAOning tarkibida sakkizta muhim qomitalar mavjud bo'lib ular barcha davlatlar uchun bir paytda ochiq va tavsiiyaviy xarakterga ega: Qishloq xo'jaligi va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish qomitasi; Iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish qomitasi; Baliq ovlash va akvakultura qomitasi; O'rmon xo'jaligi qomitasi; Korporativ xizmatlar qomitasi, Kadrlar

⁴⁵ Shavkat Mirziyoyev — SHHT sammiti ishtirokchilariga: "Birgalikda tashkilotni yangi marralarga olib chiqishga qodirmiz" <https://www.gazeta.uz/uz/2022/09/16/sco/>

qomitasi, Moliya qo'mitasi; Tabiiy resurslar va atrof-muhitni boshqarish qomitasi; va Texnik hamkorlik qomitasi.⁴⁶

Baliqchilik qo'mitasi bilan O'zbekistoninig hamkorlik maqsadlari ikkita asosiy vazifasi baliqchilik va suv xo'jaligi ishlarining dasturlarini ko'rib chiqish va ularga rahbarlik qilish, shuningdek global baliqchilik muammosi bo'yicha mamlakatlar, hukumatlararo organlar va fuqarolik jamiyatlariga kerakli tavsiyalar berishdir. Baliqchilik qomitasi shuningdek, aniqlangan baliqchilik va akvakultura muammolarini hal qilish uchun global kelishuvlar va majburiy bo'lmagan hujjatlarni muhokama qilish forumidir. Baliqchilik qomitasi, shuningdek, baliq savdosi va akvakulturaning boshqarish bo'yicha ikkita kichik qo'mitasining tavsiyalarini ko'rib chiqadi va qaror qiladi.⁴⁷

O'rmon xo'jaligi qo'mitasi bilan hamkorlik maqsadlari: FAOning barcha a'zo davlatlari uchun ochiq bo'lgan FAO o'rmon xo'jaligi bo'yicha eng yuqori ustav organidir. O'rmon xo'jaligi qo'mitasi ishida turli xil manfaatdor tomonlar, shu jumladan xalqaro tashkilotlar va nodavlat sheriklar ishtirok etishi mumkin.

O'zbekiston bilan Qo'mitaning vazifalariga quyidagilar kiradi:

a) boshqa manfaatdor tomonlar va tashkilot tomonidan kelishilgan harakatlar uchun tavsiyalar berish maqsadida xalqaro harakterdagi o'rmon xo'jaligi muammolarini davriy ko'rib chiqish;

b) tashkilotning o'rmon xo'jaligi sohasidagi ish dasturlarini ko'rib chiqish va ularni amalga oshirish uchun ko'rsatma berish.

O'rmon xo'jaligi qo'mitasi bilan hamkorlik maqsadlari: FAOning oltita mintaqaviy o'rmon xo'jaligi komissiyalari (Afrika, Osiyo Tinch okeani, Yevropa, Lotin Amerikasi va Karib dengizi, Yaqin Sharq, Shimoliy Amerika) bilan yaqindan hamkorlik qiladi, ular global siyosat masalalari bo'yicha mintaqaviy muloqot uchun platforma bo'lib xizmat qiladi. O'z navbatida, komissiyalar Qo'mita kun tartibi va FAO dasturning ustuvor yonalishlari bo'yicha tavsiyalar beradi.

Qishloq xo'jaligi qo'mitasi bilan Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkilotining (FAO) asosiy texnik maslahat organi bo'lib, qishloq xo'jaligi, chorvachilik, oziq-ovqat xavfsizligi, ovqatlanish, qishloq joylarini rivojlantirish va tabiiy resurslar bilan bog'liq masalalar bo'yicha umumiy siyosat va me'yoriy ko'rsatmalar beradi. Fikrimizni isboti tariqasida 2018 yil Qishloq xo'jaligi qo'mitasi har doim FAOni boshqarishda muhim rol o'ynab kelyapti va FAOga a'zo mamlakatlarga 2030 yilga qadar kun tartibida ishlab chiqarishni (SDG) ya'ni, barqaror rivojlanish maqsadlarini

⁴⁶ The Food and Agriculture Organization (FAO) is a specialized agency of the United Nations that leads international efforts to defeat hunger. Our goal is to achieve food security for all and make sure that people have regular access to enough high-quality food to lead active, healthy lives. With 195 members - 194 countries and the European Union, FAO works in over 130 countries worldwide. <https://www.fao.org/about/en/>

⁴⁷ Food and Agriculture Organization (FAO) High-level Political Forum 2018, Summary of recommendations from FAO intergovernmental Technical and Governing bodies. FAO. 2018 y. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/18425FAO_inputs_2018_HLPF.pdf

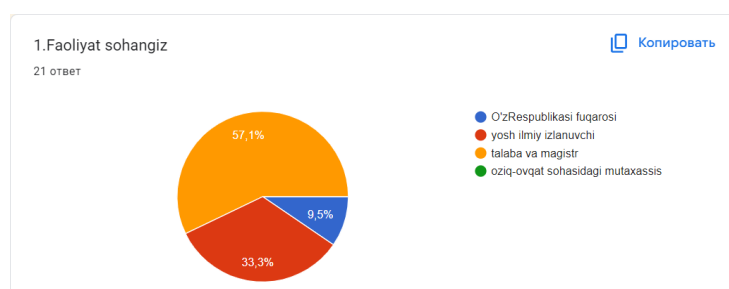
intensivlashtirish va barqaror iste'mol (SDG-12),⁴⁸ oilaviy fermerlik (SDG -1), yerlarning tanazzulga uchrashi va biologik xilma-xillikni yoqotishi (SDG -15), gender tenglik (SDG 5), oziq-ovqat xavfsizligi va yaxshilangan ovqatlanish (SDG -2), oziq-ovqat yoqotilishi va chiqindilarni kamaytirish (SDG -12), transchegaraviy zararkunandalar va kasalliklar, iqlim o'zgarishi (SDG -13), qishloq xo'jaligi, o'rmon va baliq xo'jaligining barqaror boshqaruvi va integratsiyasi (SDG -15) va boshqa ko'plab masalalar bo'yicha strategik yordamlar va tavsiyalar berib kelmoqda.⁴⁹

FAO Iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish qomitasi oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi bilan bog'liq yangi muammolar tendentsiyalarani tahlil qiladi.

Bu haqda fikr yuritganda, FAOning "Raqamli 1000 ta qishloq" tashabbusi sharofati bilan sayyoramizning bir qator qishloq joylarida turmush sifati yaxshilanib, yangi davr talablari darajasiga moslashayotganini qayd etish lozim. Ayni tashabbus mamlakatimiz qishloqlarida ham keng yoyilayotgani tufayli hamyurtlarimiz yilning issiq va qurg'oqchil faslida ham zamonaviy texnika-texnologiyalar ko'magida qishloq xo'jaligi ekinlaridan salmoqli hosil olayotganiga hayotiy misollar bisyor.

Eng asosiysi, koronavirus ofati va uning oqibatida yuzaga kelgan butunjahon iqtisodiy inqrozi dunyo jamoatchiligini katta tashvish va xavotirga solib qo'ygandi. Shuningdek, ushbu sohani keng aholi soni o'rtasida o'ragnish maqsadida ijtimoiy online so'rovnoma o'tkaganimizda ham, bu yo'nalishda aholining huquqiy savodhonligini oshirishimiz kerakligi va inson huquqlarining alohida bir ijtimoiy huquq sohasi ekanligini chunib yetshlari hamda oziq-ovqat mahsulotlarini adolatli is'temol qilish kerakligi muhim ahamiyatga ega ekanligini bildik. So'rovnoma natijalari 2-ilovamizda o'z aksini topgan.

2-Ilova:

⁴⁸ SDG full name-Sustainable development goals. Food and Agriculture Organization (FAO). High-level Political Forum 2018. Summary of recommendations from FAO intergovernmental Technical and Governing bodies.
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/18425FAO_inputs_2018_HLPF.pdf

⁴⁹ Food and Agriculture Organization (FAO) High-level Political Forum 2018, Summary of recommendations from FAO intergovernmental Technical and Governing bodies.FAO. 2018 y.
https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/18425FAO_inputs_2018_HLPF.pdf

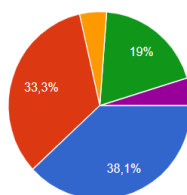
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH) miqyosida tashkil etilgan "YUKSAK EHTIROM" xalqaro ilmiy-amaliy ko'rik tanlovining ilmiy maqolalar to'plami

1-qism

2. Siz oziq-ovqat xavfsizligi tushunchasi haqida hech avval eshitganmisiz agar ha bo'lsa qanday manbalarda?

[Копировать](#)

21 ОТВЕТ

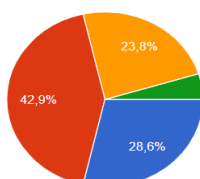

- Ommaviy axborot vositalarida
- internet habarlarida
- alohida tegishli xalqaro hujjatlarda
- alohida oliy dargoh o'quv kurslarida
- Onam maktabgacha ta'lim sohasida ishlaydilar, ko'proq ulardan eshitganman

3. Nima deb o'ylaysiz jamiyatimizda to'yib ovqatlanishga bo'lgan huquq qanchalik yuqori darajada?

[Копировать](#)

21 ОТВЕТ

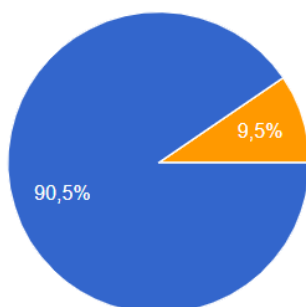

- yuqori
- o'rta
- o'rtadan past
- bu muammo bizda mavjud emas

4. Sizningcha jamiyatda to'yib ovqatlanmaslik, ochlikni bartaraf etishda oziq-ovqatga bo'lgan huquqlarni keng doirada yanada rivojlantirishda xalqaro huquqiy hamkorlik doirasida xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik choralarini ko'rish qanchalik kerak?

[Копировать](#)

21 ОТВЕТ

- xalqaro tashkilotlar hamkorligi natijasida oziq-ovqat zahiralari ilg'or texnologiyalarini yo'lga qo'yishda albatt...
- bunday hamkorlik harakatlari bizga shart emas
- bunday hamkorlik harakatlari orqali biz xalqaro tashkilotlardan gumanitar yordam olishimiz mumkin
- bu davlatning ichki harakati bo'lishi kerak hamkorliksiz

So'nggi o'n yillarda "yashil inqilob" va innovasion texnologiyalarning keng joriy etilishi hisobiga qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi keskin oshayotganligini ham kuzatishimiz muin. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti aytganlaridek, "tobora ko'payib borayotgan dunyo aholisini oziq-ovqat bilan ta'minlashda sezilarli yutuqlarga erishildi".

O'rta asrlarda yashab o'tgan ulug' alloma va tabib bobomiz Abu Ali ibn Sino o'z davrida "Kimki uzoq va sog'lom hayot kechirishni istasa, avvalo, ovqatning sifati va miqdoriga e'tibor qaratsin", deb ta'kidlaganlar. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev FAO texnik ko'magida 2023 yil 7-8 sentyabr kunlari Samarqandda o'tkazilgan Oziq-ovqat xavfsizligi bo'yicha xalqaro konferensiya ishtirokchilariga yo'llagan tabrigida Ibn Sino hazratlarining ayni shu hikmatli so'zlariga murojaat qilgani bejiz emas.

Oradan yuz va ming yillar o'tganiga qaramay, oziq-ovqat xavfsizligi, uni barqaror yetkazish, ochlik va qashshoqlikka qarshi kurashish masalalari bugun ham insoniyat uchun

dolzarb bo'lib qolmoqda. Koronavirus pandemiyasi, jahon siyosati va iqtisodiyotidagi inqirozlar esa, albatta, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetkazib berish tizimida zanjirlarning uzilishi va narxlar oshishi misolida bu boradagi ahvolning yanada qaltirlashishiga olib keldi.

O'zbekiston Prezidenti bundan ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlar jabr ko'rayotganiga e'tiborni qaratdi. Davlatimiz rahbarining fikricha, "Global iqlim o'zgarishlari, qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat tizimiga investisiya hajmi kamayishi vaziyatni yanada og'irlashtirmoqda. Bu esa Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishni xavf ostida qoldirmoqda". Yanada muhimi, Prezidentimiz Samarqand forumiga yo'llagan tabrigida "dunyo aholisi o'rtasida sog'lom ovqatlanish madaniyatini shakllantirish – uzoq davom etadigan jarayon" ekanligini e'tirof etgan holda, bu borada bir qator yangi tashabbus va g'oyalarni ilgari surdi.

Birinchidan, "Hozirgi vaqtda qishloq xo'jaligi ekinlarining serhosil, tashqi ta'sirlarga chidamli navlarini yaratish, chorva naslini yaxshilash o'ta muhim ahamiyat kasb etmoqda. Fermerlar va kichik ishlab chiqaruvchilar uchun axborot-konsalting markazlarini tashkil etish, ularni resurs tejaydigan ilg'or texnologiya va usullar bo'yicha o'qitish uchun agro-konsalting xizmatlari sifatini tubdan yaxshilash ham dolzarb bo'lib bormoqda".

Ikkinchidan, "Zamonaviy texnologiyalar va qishloq xo'jaligi texnikasi rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlardagi fermerlar uchun bir xilda ochiq va hamyonbop bo'lishi kerak. Biz xalqaro moliya institutlarini ushbu masalaga alohida e'tibor qaratib, qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarining "yashil texnologiyalar"dan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish bo'yicha aniq amaliy chora-tadbirlarni ishlab chiqishga chaqiramiz".

Uchinchidan, "Biz eng zarur mahsulotlar savdosi va transportirovkasida to'liq erkinlik hamda oziq-ovqat yuklari harakatini tartibga soladigan qoidalarni soddalashtirish tarafdorimiz. Savdo yo'llari xavfsizligi va ochiqqligini ta'minlash davlatlararo munosabatlarda o'zgarmas tamoyil bo'lib qolishi zarur".

Samarqand konferensiyasi davomida ana shu yangi tashabbuslar yuzasidan atroflicha fikr almashildi va global miqyosda oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlashga xizmat qiladigan muhim masalalar yechimlari bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqildi. Forum yakunida qabul qilingan Global oziq-ovqat xavfsizligi to'g'risidagi Samarqand deklaratsiyasi O'zbekiston hukumati tomonidan xalqaro anjumanda erishilgan kelishuvlarni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Darvoqe, bu o'rinda Prezidentimiz 2022 yili qadimiy va navqiron Samarqand shahrida mezbonlik qilgan Shanxay hamkorlik tashkiloti davlat rahbarlari kengashining majlisida bugungi kunda dunyo miqyosida global ahamiyat kasb etayotgan oziq-ovqat xavfsizligi masalasiga alohida e'tibor qaratib, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning umumiy tamoyillari va yondashuvlarini ishlab chiqish zarurligini haqida ta'kidlaganlari ham bu jabhada doimiy rivojlanishda davom etishimizni ko'rsatadi.

Bundan tashqari joriy yilda Dohada bo'lib o'tkan, Doha xalqaro konferensiyasida ham butun dunyo bo'ylab 300 dan ortiq hukumat va nohukumat tashkilot vakillari ishtirok etkanligi so'zimizning yana bir isboti sifatida ko'rishimiz mumkin.

Konferensiya Qatar davlatining Inson huquqlari bo'yicha milliy qo'mitasi raisi Maryam bint Abdullah al-Attiyax, BMT Inson huquqlari bo'yicha oliy komissari o'rinbosari Nada al-Nashif, Arab davlatlari ligasi bosh kotibi Xaifa Abu Gazalex, BMT Oziq-ovqat huquqi bo'yicha maxsus ma'ruzachisi Maykl Faxri, Ko'rfaz arab davlatlari hamkorlik kengashi bosh kotibi Jassim Bin Mohammed al-Budaivi so'zga chiqdi. So'zga chiqqan ushbu sohaning mutaxxaslarining fikrlariga ko'ra:

birinchidan, global oziq-ovqat inqirozini inson huquqlari nuqtai nazaridan tushunishga tizimli munosabatni shakllantirish maqsadida xalqaro va milliy darajada oziq-ovqatga bo'lgan huquqni amalga oshirish bilan bog'liq qonunchilik, siyosat, strategiyalar va dasturlarni ko'rib chiqish;

ikkinchidan, hukumatlar va xalqaro kompaniyalarni oziq-ovqatga bo'lgan huquqni ro'yobga chiqarish uchun inson huquqlariga asoslangan yondashuv bilan ishlashga undaydigan mexanizmlar va vositalarni taklif qilish;

uchinchidan, barcha odamlarga boshqariladigan va samarali qoidalarga muvofiq yil davomida xavfsiz, to'yimli va yetarli oziq-ovqatdan foydalanish imkoniyatini berish;

to'rtinchidan, manfaatdor tomonlarning bu boradagi o'z majburiyatlariga qay darajada sodiqligini nazorat qilish salohiyatini kuchaytirish hamda ular o'rtasida o'zaro muloqot va hamkorlik rejasini ishlab chiqish masalalari bo'yicha o'z fikr-mulohazalari va takliflarini bayon qildi. Va eng asosiysi, ishtrokchi davlatlar ushbu Xalqaro Forumning yakunida Oziq-ovqat adolati bo'yicha Doha deklaratsiyasi qabul qilindi.

Ushbu konferensiya global liderlar, ekspertlar va faollar uchun kuchlarni birlashtirish va oziq-ovqat adolati va xavfsizligining ko'p qirrali muammolarini hal qilish uchun muhim muloqot maydonini taqdim etdi. Xalqaro konferensiyada bugungi dunyomizning iqtisodiy va ijtimoiy tengsizlik, uyushgan zo'ravonlik, qurolli mojarolar va ekologik muammolar kabi oziq-ovqat xavfsizligining asosiy muammolarini hal qilishga alohida e'tibor qaratilganligi ushbu sohaning nechog'lik muhim ekanligini bildiradi.

Mazkur Forum butun dunyoda dolzarb tus olgan oziq-ovqat siyosati va amaliyotida barqaror o'zgarishlarni amalga oshirish uchun zarur xalqaro hamkorlikni rivojlantirish borasida o'zaro fikr almashish imkonini bergani bilan g'oyat ahamiyatlidir.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, FAO bilan O'zbekistonning hamkorlik qilish jarayonining o'ziga xos xususiyati shundaki, u mintaqaviy va global oziq-ovqat inqirozi bilan bog'liq bo'lgan davlatlar o'rtasidagi o'sib borayotgan o'zaro bog'liqlik sharoitidagi ochlikni bartaraf etish hamda oziq-ovqat xavfsizligini oldini olishga oid harakatlarini amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi va BMTning Xalqaro oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti (FAO) o'rtasidagi ikki tomonlama xalqaro huquqiy hamkorlik bugungi kunda global oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, iqlim o'zgarishiga moslashuvni kuchaytirish va qishloq xo'jaligi tizimlarini barqaror rivojlantirishga qaratilgan eng muhim vositalardan biridir. FAOning institutsional imkoniyatlari, ilmiy-texnikaviy ekspertizasi va normativ hujjatlari asosida O'zbekiston o'zining milliy agrar siyosatini xalqaro standartlar bilan uyg'unlashtirish yo'lida muhim bosqichlarni bosib o'tmoqda.

Mamlakatda 2021–2025 yillarga mo'ljallangan Mamlakat Hamkorlik Dasturining (CPF) qabul qilinishi va izchil amalga oshirilishi FAO bilan huquqiy-institutsional hamkorlikning strategik zamini sifatida e'tirof etilishi lozim. Mazkur dastur doirasida resurslardan oqilona foydalanish, oziq-ovqat tizimlarining chidamliligini oshirish, inklyuziv va gender sezgir yondashuvlarni qo'llash bo'yicha amaliy mexanizmlar ishlab chiqilmoqda.

Xususan, 2023-yil sentabr oyida FAO texnik ko'magida Samarqand shahrida o'tkazilgan Oziq-ovqat xavfsizligi bo'yicha xalqaro konferensiya va uning yakuni bo'lgan Samarqand deklaratsiyasi davlatning ushbu sohadagi tashqi siyosiy va xalqaro huquqiy majburiyatlarini yanada mustahkamlab, mintaqaviy va global darajadagi ko'p tomonlama hamkorlik tamoyillarini ilgari surdi. 2025-yilda o'tkazilgan Samarqand Iqlim Forumi esa FAOning O'zbekistondagi ishtirokini yanada chuqurlashtirib, agroekologik muvozanatni ta'minlashga doir ilg'or yondashuvlarni amaliyotga joriy etish imkonini yaratdi. Umuman olganda, O'zbekiston va FAO o'rtasidagi xalqaro huquqiy hamkorlik modeli universal barqaror rivojlanish maqsadlariga (SDGs), xususan, SDG-2 "Nol ochlik" maqsadiga erishish yo'lida huquqiy, institutsional va siyosiy vositalarni uyg'unlashtirgan kompleks tizim sifatida qaralmoqda. Kelgusida bu hamkorlikning huquqiy asoslarini yanada takomillashtirish, FAOning normativ bazasini milliy qonunchilik bilan integratsiyalash hamda xalqaro shartnomaviy amaliyotni chuqurlashtirish zarurati saqlanib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Shavkat Mirziyoyev — SHHT sammiti ishtirokchilariga: "Birgalikda tashkilotni yangi marralarga olib chiqishga qodirmiz" <https://www.gazeta.uz/uz/2022/09/16/sco/>

2. The Food and Agriculture Organization (FAO) is a specialized agency of the United Nations that leads international efforts to defeat hunger. Our goal is to achieve food security for all and make sure that people have regular access to enough high-quality food to lead active, healthy lives. With 195 members - 194 countries and the European Union, FAO works in over 130 countries worldwide. <https://www.fao.org/about/en/>

3. Food and Agriculture Organization (FAO) High-level Political Forum 2018, Summary of recommendations from FAO intergovernmental Technical and Governing bodies. FAO. 2018y.

4. SDG full name-Sustainable development goals. Food and Agriculture Organization (FAO). High-level Political Forum 2018. Summary of recommendations from FAO intergovernmental Technical and Governing bodies. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/18425FAO_inputs_2018_HLPF.pdf

5. Food and Agriculture Organization (FAO) High-level Political Forum 2018, Summary of recommendations from FAO intergovernmental Technical and Governing bodies. FAO. 2018 y.

https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/18425FAO_inputs_2018_HLPF.pdf

6.A.Khodjayeva. "International Legal Cooperation Between FAO And Uzbekistan".
The American Journal of Political Science Law and Criminology (ISSN – 2693-0803)
Published: January 31, 2021.Pages: 112-119.